

ANKARA BAROSU İNSAN HAKLARI MERKEZİ

ANKARA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ TERÖRLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDEKİ İŞKENCE İDDİALARINA DAİR RAPOR

Konu : 08.02.2022 tarihli Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğündeki (Ankara TEM Şube) işkence iddialarına ilişkin Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından yapılan görüşmelere ilişkin rapordur.

AÇIKLAMALAR

8 Şubat 2022 günü mağdurun özel müdafisi olan Av. Ekrem Bahadır MERCANTAŞ tarafından merkezimize yapılan başvuru ile (EK) baromuz harekete geçmiş olup aynı gün içinde iki İnsan Hakları Merkezi Üyemizi Emniyet Müdürlüğü TEM Şube'de görüşme yaparak, adı geçenin anlatımlarını tutanak altına almak üzere görevlendirilmesine karar verilmiş (EK) ve görevlendirilen meslektaşlar, Ankara İl Emniyet Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne 8 Şubat 2022 günü görüşme ve incelemelerde bulunmak üzere gitmiştir.

TERÖRLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE GİDİŞ VE YAŞANANLAR

❖ Vekalet Avukat Görüşme Odasının Camlı Olması ve Avukatın Cep Telefonunun Alınmaması

İlgili şubeye görevlendirilen iki baromuz İHM merkez üyesi intikal etmiştir. Avukat görüşme odası olarak tarif edilen yerin kapısında "cep telefonu ile girmek yasaktır" yazılı a4 kâğıda yazı yapıştırılmış olduğu meslektaşlar tarafından görülmüş ve merkez üyemiz meslektaşlara avukat görüşme odasına cep telefonu ile giremeyeceği nezarethanede görevli personel tarafından ifade ve ikaz edilmiş, işkence iddiaları karşısında görüşme yapmanın önemi karşısında merkez üyesi avukatlar cep telefonlarını avukat görüşme odasının girişinde bırakarak içeriye girmişlerdir.

Üye meslektaşlarımızca özel müdafilerin de aynı şekilde içeriye girebildikleri bu durumun yerleşik bir uygulama olduğu aktarılmıştır. Avukat görüşme odası tahminen 3-4 metrekare iki tarafı cam olan ve dışarıdan kolluk personelinin gözlem yapabileceği mahiyette bir odadır. Gerek CMK'da gerekse de ilgili diğer mevzuatlarda kolluk avukat görüşmesi esnasında avukatın cep telefonunu görüşmeye sokamaması gibi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum şayet avukat müvekkilinin maruz kaldığı işkence ve kötü muameleleri fotoğraflama olanağını ortadan kaldırmaktadır.

Ve dahi sıra teknolojinin getirdiği imkanlar ve yaygınlığı birlikte düşünüldüğünde müdafinin evrak ve belgeleri dijital olarak muhafaza etme ve bunları hukuki yardımda bulunacağı şüpheliye gösterme ve savunma hazırlığı yapma olanaklarını da yok etmekte ve sonuç olarak bu uygulama savunma hakkını da kısıtlamaktadır. Bu hukuka aykırı uygulamaya bu sebeplerle derhal son verilmelidir.

❖ Kötü Muamele ve İşkenceye Uğradığı Yönünde İsmi Bildirilen Kişi ile Görüşme

Kötü muamele ve işkence iddiaları ile ilgili olarak avukatı tarafından adı bildirilen kişiyle yukarıda özellikleri zikredilen odada görüşme gerçekleştirmiş ve anlatımlar tutanak ile imza altına alınmıştır (EK). *(Görüşülen kişinin adı işbu raporda gizli tutulmuştur.)*

Tutanaklar ile de sabit olan ve yapılan görüşmeler neticesinde kötü muamele ve işkence iddialarına dair tespitler şunlardır:

- Görüşülen kişi 6 gündür gözaltında bulunduğunu,
- Gözaltının ilk günü bulunduğu nezarethaneden TEM kampüsü içerisindeki başka bir binaya götürülerek -saçları ortadan ikiye ayrılmış, diğer memurların amirim dediği şahıs tarafından- koordine edilerek işkence ve kötü muamelelere başlandığını ifade etmiştir.
- Görüşülen kişi "mülakat" adı altında görüşmelere götürüldüklerini, burada itirafçı olmaya zorlandıklarını, tehdit ve hakaretlere maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Görüşülen kişi birden fazla defa mülakata çıkarıldığını, mülakatta kendilerine psikolojik baskı uygulandığını ifade etmiştir.
- İkinci gün götürüldüğü mülakat odasında 2 elinin kafasının arkasına koyularak secde pozisyonuna geçirilmesine zorlandığı ve bunun yapılırken itip kalkma kaba dayak atıldığı, secde pozisyonuna getirildikten sonra arkasına ve beline doğru tekmeler atıldığını ifade etmiştir.
- Görüşülen kişi cumartesi günü götürüldüğü mülakat odasında zorlama, kaba dayak ve tehditlerle pantolonu ve iç çamaşırının çıkarıldığını akabinde orada bulunan süpürge sapı ile cinsel organına çeşitli temaslarda bulunduğu, yapan memurların eldiven kullandığı, bunların yapıldığı esnada bir kadın memurun da "amirim bunları şişeye oturtalım" dediği ve ardından zeytinyağı şişesinin getirilip hakaret ve küfürler eşliğinde gösterilerek bu şişe ve süpürge sapını istediklerimizi söylemezsen makatına sokacağız tehdidinde bulunduğu ifade etmiştir.
- Görüşülen kişi Polislerin mülakat esnasında kendisi ve ailesine sinkaflı çok ağır hakaretler edildiğini, eğer istediklerimizi söylemezsen 23-30 yıl yatarsın aileni göremezsin denilerek baskı yapıldığını; yine bu baskılar ve dayaklar esnasında altı çıplak şekilde secde pozisyonundayken fenalaştığını, polislerin de bu durumdan çok korktuklarını ve kendi aralarında özellikle uzun süreli iz bırakmayacak bölgelerine dikkat edelim diye konuştuklarını,
- Görüşülen kişi memurların kendisine emniyette "her yeri izliyoruz her yeri biliyoruz" diyerek avukat odasında dinlendiğini ima ettiklerini söylemiştir. *(görüşülen kişi, konuşurken rahat hissetmeyip fısıldayarak işbu hususları anlatmaktadır.)*
- Görüşülen kişi hekim muayenesinin doktor önlüklü bir şahsın emniyette nezarethaneye gelerek, koridorda bir şeyi olan var mı diye bağıarak yapıldığını, yalnızca bir kez ilk alındığında hastaneye gidilerek yapıldığını, vücudunun bahsi geçen bel altı, kemer ve apış bölgesindeki izlerin o ortamda polislerin arasında doktor olduklarına güvenmedikleri kişilere daha fazla işkenceden korktuğu için söyleyemediğini *(görüşülen kişi ayrıca, söyleyemem buradaki kimseye, söylersem ölüm çıkar şeklinde beyanda bulunmuştur.)*
- Görüşülen kişi işbu tutanak ve raporlamanın yapılabileceğine onay verdiğini ancak tek şartın kendisinin gözaltı süreci içerisinde değil sonrasında açıklanması olduğu yoksa kendisinin canlı olarak buradan çıkamayacağından korktuğunu beyan etmiştir.
- Merkez üyemiz görevli iki avukat "Görüşülen kişinin iz kalan bölgelerinin bel altı, cinsel bölge olduğundan ve önemlisi telefonları ile giremedikleri, mağdurun üstün yararını düşünerek hukuka aykırı bu uygulamaya şiddetli itiraz edemediklerinden dolayı telefonla fotoğraflama imkanının olmadığını, görüşülen kişinin kalp rahatsızlığı olduğunu başvuru dilekçesinde de bildiklerini ve görüşme esnasında mağdurun titreyerek-fısıldayarak konuştuğunu nefes almakta problem yaşadığını da tespit etmişlerdir.

DEĞERLENDİRME VE AÇIKLAMALAR

Görüşme yapılan kişi başvuru özel müdafisinden öğrenilene göre adli kontrol şartı ile tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır.

Görüşme yapılan kişi "mülakat" adı altında hukuka aykırı bir usulle görüşmelere tabi tutulduğu, etkin pişmanlıktan faydalanmak üzere bu mülakatlarda tehdit ve hakaretlere maruz kaldığı, işkence ve kötü muamele edildiğini, hekim muayenesinin usullere aykırı yapıldığını ifade etmektedir.

AİHS ve diğer uluslararası sözleşmelerde de yazılı olduğu üzere doktor raporunun varlığı tek başına işkence ve kötü muamele yaşanmadığının göstergesi değildir. Yukarıda tespitlere konu anlatımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; muayeneye götürülmediğini, tutulduğu nezarethaneye beyaz önlüklü doktor olduğunu söylenen bir şahsın geldiğini ve bu şahsın fiziki muayene yapmadan, koridorda gezerek bir şeyi olan var mı diye sorup muayene işlemini tamamladığını ifade ettiğinden bu muayenenin bu şekilde yapıldığının tespiti halinde hukuka aykırı olduğu sabittir.

Anayasa'nın işkence yasağını düzenleyen 17/3 md. hükmü şu şekildedir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

AİHS md 3 hükmü ise daha şu şekildedir:

"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesi şu şekildedir:

"Sözleşme amaçlarına göre, "İşkence" terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetim herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatiyle uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ıstırap veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arzî olarak husule gelen acı ve ıstırapı içermez.

Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata hâlel getirmez."

Hükümleri ile işkence ve kötü muamele uluslararası ve ulusal normlarda yasaklanmıştır.

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 4. maddesi şu şekildedir:

Her Taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.

Her Taraf Devlet, fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır.

Uluslararası normlarda işkencenin suç olarak tanımlanmasını ve cezai müeyyideler uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır. Türkiye'de yukarı bahsi geçen sözleşmeye taraf devletlerden biridir.

Türk Ceza Kanunu'nun İşkence başlıklı 94.maddesi şu şekildedir;

"(1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla, İşlenmesi halinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fîilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz."

Türk Ceza Kanunumuzda işkence suçu cezai müeyyideye sahiptir. Bu açıdan yukarıdaki tespitler de dikkate alınarak ilgililer hakkında derhal soruşturma başlatılmalı ve işkence suçuna göz yuman ve işkence suçunu işleyen kişiler başta olmak üzere kişilerin maddi ve manevi varlığına saldırıda bulunan kişilerin tespit edilerek cezalandırılması gerekmektedir.

Tüm bu nedenler ile;

- Günlük hekim muayenelerinin Türkiye'nin de taraf olduğu İstanbul Protokolüne uygun olarak yapılması gerekmesine rağmen, protokole aykırı bir şekilde muayenede kolluk bulundurulması sebebiyle, muayene işlemlerinin İstanbul Protokolüne uygun olarak yapılması için gerekli talimatların verilmesi,
- İşkence suçunu işleyen kişilerin tespiti için re'sen soruşturma başlatılması, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve failerin tespiti açısından etkin ve yeterli bir adli soruşturmanın yürütülmesi, özellikle delillerin toplanabilmesi ve olası delil karartma eylemlerinin önüne geçilebilmesi için; 5271 sayılı CMK m. 160/2 ve m. 164 hükümleri uyarınca adli kolluk olarak İl Jandarma Teşkilatı birimlerinden ve mensuplarından istifade edilmesi, emniyet birimlerinin ve mensuplarının ise iş bu soruşturmada doğrudan görevlendirilmemesi,
- Gözaltına alınan şüphelilerin Ankara TEM Şube Müdürlüğü'nde tutuldukları farklı nezarethanelerdeki yerlerden başlayarak, her yönden giriş ve çıkışları gösterir kamera görüntüleri ile TEM Şube Müdürlüğü'nün içerisinde tüm kamera görüntülerinin, gözaltındaki şüphelilerin mülakat ve işkence amacıyla götürülme anlarının ve şüpheli kolluk görevlilerinin tespitini sağlayacak şekilde, gözaltı işlemlerinin başladığı ilk tarihten günümüze kadar tüm kamera kayıtlarının ham görüntülerinin ivedi olarak toplatılması, daha önce kolluğun gerek avukatlara gerekse şüphelilere yönelik darp ve işkence iddialarıyla benzer başvurularda kamera kayıtlarının 30 gün

saklandıktan sonra silindiğinin belirtildiği bilindiğinden, kamera kayıtlarının saklanmamasının işkence ve kötü muamele iddialarına yönelik delil karartma anlamına geleceği açık olduğundan, bu nedenle delillerin toplanması ve korunması konusunda yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi,

- Soruşturmayı yürüten kolluk görevlilerinin muhtemel bir işkence, kötü muamele soruşturmasının şüphelileri olabilecekleri değerlendirildiğinde işkence ve kötü muamele iddiasına ilişkin soruşturma tamamlanuncaya kadar, bahsi geçen operasyonlarda görev alan personelin açığa alınması,
- Avukat görüşme odasına cep telefonu ile girme yasağı uygulaması hukuka aykırı olduğundan bu uygulamaya derhal son verilmesi amacıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli yazışmaların yapılması, Avukat görüşme odasında şüpheliyle avukat arasında evrak tanzimi hukuka aykırı olmadığından bu yönde meslektaşlarımız engellendiğinden hukuka aykırı şekilde engellemede bulunan personellerin tespiti ile haklarında soruşturma başlatılmasını ve bu durum yerleşik bir uygulama ise son verilmesi amacıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli yazışmaların yapılması,

Hukukun bir gereği ve zorunluluktur. Bu açıdan Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca talep edilmesi halinde baromuz kurul ve merkez üyelerince tutulan tutanak ve kayıtları talep ve gereği halinde sunmaya hazır olduğumuzu, Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi olarak işkence ve kötü muamelelerin son bulması için her alanda hukuki mücadelemizi sonuna kadar vereceğimizi kamuoyunun bilgisine sunarız. 02.03.2022

EKLER:

- Av. Ekrem Bahadır MERCANTAŞ tarafından merkezimize yapılan başvuru
- Ankara Barosu Görev Yazıları
- Mağdur görüşme tutanağı

ANKARA BAROSU İNSAN HAKLARI MERKEZİ